የሰበር መዝገብ ቁጥር 75877

መስከረም 23 ቀን 2005 ዓ/ም

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡-የኢትዮጵያ የሕግ ባለሙያ ሴቶች ማህበር - ዜናዬ ታደሰ

አሰለፈች መርሻ } ጠበቆች ቀረቡ

ተጠሪ፡- የበጎ አድራጎት ድርጅትና ማህበራት ኤጀንሲ -ነገረፈጅ ሙዑዝ ገ/ልዑል ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በተጠሪ የታገደ ገንዘብ ይለቀቅልኝ ጥያቄ የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ በይግባኝ ደረጃ የታየው በተጠሪ ቦርድ ነው፡፡ በዚህ ቦርድ አቤቱታ አቅራቢ የነበረው የአሁኑ አመልካች ሲሆን የአቤቱታው ዋና ሐሳብም አመልካች ማህበር ከውጭ ካገኘው እስከ 12,000,000.00 (አስራ ሁለት ሚሊዮን) ብር በጀት በመጠቀም በአዋጁና አዋጁን ለማስፈፀም በወጣው ደንብ መሰረት እስከ መጨረሻው ለመስራት ዝግጅት ሲያደርግ መቆየቱን፣ ኤጀንሲው ታህሳስ 14 ቀን 2002 ዓ/ም በጻፈው ደብዳቤ በበጎ አድራጎት ማህበሩ የባንክ አካውንት ውስጥ ከነበረው ከ10,000,000.00 (አስር ሚሊዮን) ብር በላይ እንዳገደበት እና 1,596,229.00 እንደለቀቀለት፣ የአዋጅ ቁጥር 621/2001 ተፈጻሚነት ከየካቲት 06 ቀን 2002 ዓ/ም በኋላ እንደሚሆን በኤጀንሲው ተገልፆ እያለ የዝግጅት ስራ እስከዚያው ድረስ ለመጨረስ አመልካች እየተንቀሳቀሰ በነበረበት ወቅት በደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀፅ 10 የአዋጁ አፈፃፀም መሸጋገሪያ ጊዜ ተሰጥቶ ባለበት ሁኔታ፣ አዋጁ ነባር ድርጅቶችን ቀድሞ የነበራቸውን ሀብትና ንብረት ይዘው እንዲሸጋገሩ የሚከለክሉ ድንጋጌዎች ሳይኖሩበት፣ ማህበሩ ከኪራይ ነጻ ሆኖ ለተገልጋዮች ነጻ አገልግሎቱን ለመስጠት የሚያስችለውን ቤት ለመግዛት ብር 8,600,000.00 (ስምንት ሚሊዮን ስድስት መቶ ሺህ ብር) እንደሚያስፈልገው ለኤጀንሲው አቅርቦ እያለና ቀድሞ ይህን እንዳያስፈጽም በፍትህ ሚኒስቴር የማህበራት ምዝገባና ጽ/ቤት የፈቃድ እድሳት ቆሞ በመቆየቱ አመልካች ማስፈጸም ያለመቻሉን፣ በመሸጋገሪያ ጊዚ ለመጠቀም አመልካች ያቀዳቸውን ተግባራት ለማከናወን የባንክ አካውንቱ በኤጀንሲው በመታገዱ ምክንያት ማህበሩ በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ መውደቁን በመዘርዘር ቦርዱ አመልካች በመሸገገሪያ ጊዜ ለማስፈጸም ያቀዳቸውን እቅዶችን ለማሳካት፣ የድርጅት ሰራተኞችን ደመወዝ በግማሽ እንዲቀንስ አድርጎ ባለበት ሁኔታና ለጋሾች ገንዘቡን አመልካች ድርጅት ባለመጠቀሙ መልሰው እንዲወስዱት ከማድረግ በሴቶች መብት ላይ የሚሰራው አመልካች ድርጅት

እንዲጠቀምበት ይወስንለት ዘንድ ዳኝነት ጠይቋል፡፡ የአሁኑ ተጠሪ በበኩሉ አመልካች በአዋጁ መሰረት የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት ሆኖ መመዝገቡንና የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት ደግሞ ከ10 ከመቶ በላይ ከውጭ ገቢ ምንጭ መጠቀም እንደማይችል አዋጁ የሚከለክል መሆኑንና ማኅበሩ ከውጭ የሰበሰበው በርካታ ገንዘብ የነበረው ከመሆኑም በላይ አዋጁ ከጸናበት ከየካቲት 06 ቀን 2001 በኋላም በርካታ ገንዘብ ከውጭ የገቢ ምንጮች የሰበሰበ መሆኑን፣ አዋጁ ከጸናበት ከየካቲት 06 ቀን 2001 ዓ/ም በኋላ በቀድሞ ሕጎች የተገኙ መብትና ግዴታዎች ተፈጻሚ የሚሆኑት አዋጁን የማይቃረኑ ከሆኑ ብቻ ስለመሆኑ በአዋጁ አንቀፅ 111(1) መደንገጉንና ድርጅቱ ኢትዮጵያዊ በጎ አድራጎት ድርጅት ሆኖ የተመዘገበ በመሆኑ ገንዘቡን ለተሰማራበት ዓላማ መጠቀም የማይችል መሆኑን፣ በጎ አድራጎት ድርጅቱ ከአገር ውስጥ 90% የሚያመነጭ የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት ሆኖ መመዝገቡን ከመመዝገቡ በፊት ከውጭ ምንጭ የሰበሰበው ገንዘብ መጠቀም ስለማይችል በኤጀንሲው መታገዱን፣ በአዋጁ መሰረት ገንዘቡን ለሌላ ድርጅት ማስተላለፍ ቢቻልም ኤጀንሲው የወሰደው አቋም ግን በየአመቱ 90% ከአገር ውስጥ አመንጭቶ ለኤጀንሲው ሲያቀርብ ቀሪው 10% ደግሞ ከታገደው ገንዘብ ውስጥ እየተለቀቀለት መንቀሳቀስ እንዲችል የሚያደርግ መሆኑን ዘርዝሮ አቤቱታው ውድቅ ሊሆን ይገባል ሲል ተከራክሯል፡፡ ቦርዱም የግራ ቀኙን ክርክር መርምሮ የአመልካችን ክርክር ውድቅ በማድረግ የተጠሪ እርምጃ ሕጋዊ ነው በማለት ወስኗል፡፡ የአሁኑ አመልካች በአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀፅ 104 በተዘረጋው የይግባኝ ስርዓት መሰረት ይግባኙን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦ ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በኋላ የቦርዱ ውሳኔ ሙሉ በሙሉ ፀንቷል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡ የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም ተጠሪ አከራካሪውን ገንዘብ ለማገድ ሕጉ ስልጣን የማይሰጠው መሆኑና እገዳውም የተደረገው አመልካች ድርጅት ሕጉ ተግባራዊ ከመሆኑ በፊት በልዩ ልዩ ሁኔታና ሕጋዊ መንገዶች ከውጭ ምንጭ የተገኘ ገንዘብ መሆኑና ለቤት መግዣ እቅድ ይዞ ፈቃዱ ባለመታደሱ ምክንያት እቅዱን ተግባራዊ ለማድረግ ያልቻለ መሆኑን፣ የአመልካች የመከራከር መብት በቦርዱ በአግባቡ ያልተጠበቀለት መሆኑን ዘርዝሮ በጠቅላላው ገንዘቡ የሚታገድበት ሕጋዊ አግባብ ያለመኖሩንና የተጠሪ እርምጃም ሕገ መንግስቱንና አለም አቀፍ ሰብአዊ መብት ስምምነትን የሚጻረር ስለመሆኑ ጠቅሶ ገንዘቡ የሚታገድበት ሕጋዊ አግባብ የለም ብሎ መከራከሩን የሚያሳይ ነው፡፡ አቤቱታው ተመርምሮም በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ ከአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀፅ 111(1)፣ አዋጁን ለማስፈፀም በሚኒስትሮች ምክር ቤት ከወጣው ደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀፅ 10(2) እና የፍትህ ሚኒስትር መጋቢት 16 ቀን 2001 ለተለያዩ የፌዴራልና የክልል አካላት በአዋጁ መሰረት የምዝገባና የድጋሚ ምዝገባ ሥርዓት እስከሚጀምር ድረስ ነባር የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ቀደም ሲል ሲሰሩ በነበረበት ሁኔታ ስራቸውን መቀጠል እንደሚችሉ በመግለጽ ከፃፈው ደብዳቤ አንፃር ለመመርመር ሲባል ሲሆን ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎለት ቀርቦም ግራ ቀኙ በጽሑፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩን ለሰበር ችሎቱ ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንጻር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል፡፡

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካች ለቦርዱ አቤቱታውን ሊያቀርብ የቻለው አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከመፅናቱ በፊትም ሆነ የምስክር ወረቀት እስከተሰጠበት እስከ ታህሳስ 07 ቀን 2002 ዓ/ም ድረስ ከውጭ የተሰበሰበውን ገንዘብ ያላግባብ አግዶብኛል፣ ይህንን ለማድረግም አዋጁም ሆነ ደንቡ አይፈቅዱለትም፤ ስልጣን አይሰጡትም በሚል

ምክንያት መሆኑን ነው። በዚህ የሰበር ሰሚ ችሎት ባቀረበው የሠበር ቅሬታም ተጠሪ በሕጉ ስልጣን ያልተሰጠው ከመሆኑም በላይ የአዋጁንና የደንቡን ዝርዝር ድንጋጌዎች እንዲሁም ከፍትህ ሚኒስቴር መጋቢት 16 ቀን 2001 ዓ/ም የተፃፈው ደብዳቤ ይዘት ባላገናዘበ መልኩ እገዳውን ማከናወኑንና በቦርዱ በነበረው ክርክርም የመከራከር መብቱ በስነ ስርአት ሕጉ መሰረት ሳይጠበቅለት የቀረ ስለመሆኑ ዘርዝሮ መከራከሩን ተመልክተናል።

በመሰረቱ አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከውጪ የሚሰበሰበው ገንዘብን መሰረት በማድረግ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችንና ማህበራት ትርጉም፣ አይነታቸውንና ዓላማቸውን ለይቶ ገደብ ያደረገ ስለመሆኑ የሚያመላክቱ ድንጋጌዎችን ይዞ ይገኛል። ይህንኑ መለኪያ መሰረት አድርጎም አዋጁ ሶስት አይነት የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት በአገሪቱ የህግ ማዕቀፍ የሚታወቁ መሆኑን የሚያሳዩ ድንጋጌዎችን አስቀምጧል። የአዋጁ አንቀፅ 2 ንዑስ ቁጥር (2)፣ ንዑስ ቁጥር (3) እና ንዑስ ቁጥር (4) ድንጋጌዎች እንደየቅደምተከተላቸው ሲታዩም የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት፣ የኢትዮጵያ ነዋሪዎች የበጎ አድራጎት ድርጅት እና የውጭ የበጎ አድራጎት ድርጀት በሕጉ የሚታወቁ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና የማህበራት አይነቶች መሆናቸውን በመጥቀስ ትርጓሜአቸውን አስቀምጠው እናገኛለን። የእነዚህ ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ ሲታይ የበጎ አድራጎት ድርጅቶና የማህበራት አይነት የሚወሰነው በመሰረታዊነት የገቢ ምንጭን በመመርኮዝ ስለመሆኑ ያስረዳል። በመሆኑም በእነዚህ ድንጋጌዎች መሰረት አንድ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር ኢትዮጵያዊ ነው ተብሎ ሊመደብ የሚገባው በኢትዮጵያ ሕግ መሰረት መመስረቱ ብቻ ሳይሆን ከውጪ ምንጮች የሚገኘው የገቢ መጠን ከጠቅላላ ገቢው አስር ከመቶ (10%) የማይበልጥ ሲሆን ስለመሆኑ መገንዘብ ይቻላል። ድርጅቱ ወይም ማህበሩ ከጠቅላላ ገቢው ከአስር ከመቶ በላይ የሆነውን ገቢ ከውጭ ምንጮች ስለማግኘቱ ከተረጋገጠ የኢትዮጵያ ነዋሪ ተብሎ እንደማይመደብ በአዋጁ አንቀፅ 2(2) እና 2(3) የተቀመጡት የትርጓሜ ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ ያሳያል። ሕጉ በዚህ ረገድ ያስቀመጠው የትርጉም መሰረት ድርጅቱ ወይም ማህበሩ የሚሰማራበትን ዓላማ ለመለየትም መለኪያ ስለመሆኑ የአዋጁ አንቀጽ 14 ድንጋጌ ከላይ ከተጠቀሱት የአዋጁ ድንጋጌዎች ጋር ተጣምሮ ሲነበብ የሚያስገነዝበን ጉዳይ ነው።

የአዋጁ አንቀፅ 14(2) የበጎ አድራጎት ዓላማዎችን የዘረዘረ ሲሆን በአንቀፁ ንኡስ አንቀጽ 5 ድንጋጌ ስር ደግሞ ለኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ተለይተው የተሰጡትን ዓላማዎችን በግልፅ አስቀምጧል። በዚህ ንኡስ ድንጋጌ መሰረት ለኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ብቻ ተለየተው የተሰጡት ዓላማዎች የሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች ተግባራዊነትን ማበረታታት፣ የብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች፣ የጾታ እና የሐይማኖት እኩልነት መረጋገጥን ማበረታታት፣ የሕጻናትና የአካል ጉዳተኞች መብቶች መከበርን ማበረታታት፣ የግጭት አፈታትን ወይም እርቅን ማስፋፋት እና የፍትህና የሕግ ማስፈጸም አገልግሎቶችን ቀልጣፋነት ማጠናከር ስለመሆናቸው በግልጽ ተለይቶ ተደንግጓል። አዋጁ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት አይነትና ዓላማቸውን ለይቶ ከማስቀመጡም በላይ አዋጁን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሊያወጣ እንደሚችል፣ ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች፣ የመሻሻገሪያ ድንጋጌዎች እንዲሁም አዋጁ የሚፀናበትን ጊዜ እንደየቅደምተከተላቸው በአንቀፅ 109፣ 110፣ 111 እና በአንቀፅ 112 ስር አስቀምጧል። በዚህ አግባብም የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 168/2001 አውጥቶ ከጥቅምት 30 ቀን 2002 ዓ/ም ጀምሮ ተፈፃሚ እንዲሆን ያደረገ ሲሆን አዋጅ ቁጥር 621/2001 ደግሞ ከየካቲት 06 ቀን 2001 ዓ/ም ጀምሮ የጸና ስለመሆኑ የአዋጁ አንቀጽ 112 በግልጽ ያሳያል። የአዋጁ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 111 ንዑስ ቁጥር (1) ድንጋጌ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ቀድሞ በነበረው ሕግ የተገኘ መብትና

ግዴታ አዋጁን እስካልተቃረነ ድረስ ብቻ እንደሚቀጥል ሲደነግግ ንዑስ ቁጥር (2) ድንጋጌ ደግሞ ቀደም ሲል የተመዘገቡ ማንኛውም የበጎ አድራጎት ድርጅቶች እና ማህበራት አዋጁ ከጸናበት ቀን ጀምሮ በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ እንደገና መመዝገብ አለባቸው በማለት አስገዳጅነት ባለው መልኩ ደንግጓል፡፡

ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስም አመልካች ድርጅት የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት ሆኖ ታህሳስ 07 ቀን 2002 ዓ/ም መመዝገቡንና አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከፀናበት ከየካቲት 06 ቀን 2001 በፊትና በኋላ በርካታ ገንዘብ ከውጭ የገቢ ምንጮች የሰበሰበ መሆኑን ፍሬ ነገርን የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ያላቸው፤ አቤቱታውን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው የተጠሪ መስሪያ ቤት ቦርድና ጉዳዩን በይግባኝ እንዲመለከት በአዋጁ አንቀፅ 104(3) መሰረት ስልጣን የተሰጠው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያረጋገጧቸው ነጥቦች ናቸው፡፡ አመልካችም በርካታ ገንዘብ ከውጭ ምንጮች አዋጁ ቁጥር 621/2001 ከመፅናቱ በፊትም ሆነ ከጸና በሁዋላ መሰብሰቡን ሳይክድ አንዱ የክርክር ነጥብ አድርጎ የሚያቀርበው ጉዳይ አመልካች ድርጅት ገንዘቡን የሰበሰበው ለቢሮ አገልግሎት የሚውል ቤት ለመግዛት ነው በሚል ነው፡፡ ይሁን እንጂ አመልካች አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከመውጣቱ በፊት በማህበርነት ተመዝግቦ ሲሰራ የነበረ ሲሆን አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከወጣ በኋላ በአዋጁ በተዘረጋው ስርዓት መሰረት ዳግም የተመዘገበ በመሆኑ አዋጁ ከጸና በኋላ በአዋጁ ለኢትዮጵያ ማህበር የተፈቀዱትን ዓላማዎች መስራት ያለበት በአዋጁ መሰረት በመሆኑና ይህንኑ ዓላማ ለማስፈጸም ደግሞ ቀድሞ ከውጭ የገቢ ምንጭ ያገኘውን ገንዘብ ለመጠቀም የሚችልበት አግባብ የለም በማለት ቦርዱና ይግባኙን የተመለከተው ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያረጋገጡት ጉዳይ በመሆኑ ገንዘቡ ለቤት ግዥ ዓላማ የሚውል ነበር በማለት የሚያቀርበው ክርክር የክርክሩን ሂደት እና ለዚህ ችሎት በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀፅ 80(3(ሀ)) እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀፅ 10 መሰረት የተሰጠውን የመሰረታዊ ሕግ ስህተት ማረም ስልጣን ያላገናዘበ የፍሬ ነገር ክርክር ሁኖ ስለአገኘን የምንቀበለው ሁኖ አልተገኘም፡፡

እንዲሁም አዋጁ በአንቀጽ 108 ስር አንድ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወደ ሌላ በጎ አድራጎት ድርጅት አይነት ሊቀይር ከፈለገ የሚችል ስለመሆኑ የሚያሳይ ሲሆን አዋጁን ለማስፈፀም በወጣው ደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀፅ 18(3) ድንጋጌ ስር ደግሞ አንድ የበጎ አድራጎት ድርጅት ከውጪ ምንጭ ያገኘውን ገንዘብ ይዞ በሕጉ አግባብ ኢትዮጵያዊ ለመባል የማይችል ስለመሆኑ የተመለከተ በመሆኑ አመልካች በአዋጁ መሰረት እንደገና መመዝገቡ ከውጭ በጎ አድራጎት ድርጅትነት ወደ ኢትዮጵያዊ የበጎ አድራጎት ድርጅት እንደተቀየረ አያስቆጥረውም በማለት የሚያቀርበው ክርክር በአዋጁ የበጎ አድራጎት ድርጅት ኢትዮጵያዊ ለመባል መሟላት ያለባቸውን ቅድመ ሁኔታዎችና ለኢትዮጵያዊ በጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር በሕጉ የተፈቀዱለትን ዓላማዎች አይነት ሳይለይ የቀረበ ክርክር በመሆኑ ተቀባይነት ያለው አይደለም፡፡

ሌላው አመልካች አጥብቆ የሚከራከረው ነጥብ ደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀጽ 18 ተፈጻሚነት የሚኖረው በአዋጁ መሰረት ድርጅቱ ወይም ማህበሩ ፈቃድ አግኝቶ ከተመዘገበ በኋላ ነው በሚል ነው፡፡ ይሁን እንጂ አመልካች አዋጁ ቁጥር 621/2001 ከመውጣቱ በፊት በሕጉ አግባብ ተመዝግቦ ሲሰራ የነበረ ሲሆን አዋጁ ከወጣ በኋላ ዳግሞ ተመዝግቦ በአዋጁ ለኢትዮጵያዊ ድርጅት ወይም ማህበር የተፈቀዱትን ዓላማዎችን ይዞ እንደሚንቀሳቀስ በፍሬ ነገር ደረጃ የተረጋገጠ በመሆኑ አዋጁ ከፀናበት ከየካቲት 06 ቀን 2001 ዓ/ም ጀምሮ ከውጭ ምንጭ ከ10% በጀት በላይ መሰብሰብ የሚችልበት አግባብ የሌለ መሆኑን የአዋጁን አንቀጽ 2(2)(3)፣ 14(5) እና የደንብ ቁጥር 18(3) ድንጋጌዎችን አንድ ላይ

በምናካብበት ጊዜ የምንረዳው ጉዳይ ነው። ስለሆነም በዚህ ረገድ የቀረበው የአመልካች ክርክርም የሕግ መሰረት ያለው ሁኖ ስላላገኘን የምንቀበለው ሁኖ አልተገኘም።

አመልካች ከታገደው ገንዘብ ውስጥ ብር 4,987,781.20 ያህሉ አዋጁ ከመፅናቱ በፊት የተሰበሰበ መሆኑን፣ ቀሪው ገንዘብም በችሮታ ጊዜ የተሰበሰበ በመሆኑ አዋጁንና ደንቡን ይቃረናል ሊባል አይችልም፣ የምዝገባ ውጤቱም ከታህሳስ 07 ቀን 2002 በኂላ ነው በማለትም ክርክር አቅርቧል። ለዚሁ ክርክሩ መሰረት የሚያደርጋቸው የሕግ ድንጋጌዎቹም የአዋጁ አንቀፅ 111(1) የደንቡን አንቀጽ 10(2) ድንጋጌን ነው። የአዋጁ አንቀጽ 111 ርዕሱ "የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች" በሚል የተቀመጠ ሲሆን ከላይ እንደተጠቀሰው ንዑስ አንቀፅ አንድ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ቀድሞ በነበረው ሕግ የተገኘ መብትና ግዴታ አዋጁን እስካልተቃረኑ ድረስ እንደሚቀጥል ሲያስቀምጥ፣ ንዑስ ቁጥር ሁለት ድንጋጌ ደግሞ ቀደም ሲል የተመዘገቡ ማንኛውም የበጎ አድራጎት ድርጅቶች እና ማህበራት አዋጁ ከጸናበት ከየካቲት 06 ቀን 2001 ዓ/ም ጀምሮ በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ እንደገና መመዝገብ ያለባቸው ስለመሆኑ በአስገዳጅ መልኩ ደንግጓል። የደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀጽ 10(2) ደግሞ የድጋሚ ምዝገባ ውጤት ተግባራዊ የሚሆነው ምዝገባው በተጠናቀቀበት ጊዜ ሳይሆን አዋጁ ከጸናበት ጊዜ ከአንድ አመት በኂላ ይሆናል ሲል አስቀምጧል። እንግዲህ እነዚህ ድንጋጌዎች አንድ ላይ ሲታዩ ቅራኔ ያላቸው ናቸው ለማለት የሚቻል ሳይሆን እርስ በእርሳቸው የተጣጣሙ ናቸው። እንዲህ ከሆነ ደግሞ በመሸጋገሪያ ጊዜው ውስጥ አንድ ኢትዮጵያዊ የሆነ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር ከውጭ ምንጭ በሕጉ ከተመለከተው የገንዘብ መጠን በላይ እንዲሰበሰብ የሚፈቀድበት አግባብ የለም። ምክንያቱም የመሸጋገሪያ ድንጋጌ አይነተኛ አላማ ቀደም ሲል በነበሩ ሕጎች የተገኙ መብቶች እና ግዴታዎች አዲስ ሕግ ሲወጣ አከራካሪ እንዳይሆኑ ተገቢውን ጥንቃቄ በማድረግ ግልጽ ምላሽ ለመስጠት ነው ተብሎ የሚታሰብ ሲሆን ከላይ የተጠቀሱት ድንጋጌዎች አንድ ላይ ሲታዩም ቀደም ሲል ለተገኙት መብቶችና ግዴታዎች ተፈፃሚነት ያጣው ሕግ ተፈጻሚ እንዲሆን ማድረግ ሳይሆን በአዲሱ ሕግ እንዲሸፈኑ መደረጉን የሚያስገነዝቡን ናቸው። እንዲሁም ቀደም ሲል የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ምዝገባ የሕግ ማዕቀፍ የሌለውና ከአዋጅ ቁጥር 621/2001 ዓላማ ጋር አንድ ላይ የማይሄድና የማይጣጣም በመሆኑና እንደ አይነታቸውና ባሕርያቸው በተለያዩ ድንጋጌዎች ስለሚገዙ አዋጁ በወጣ በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ እንደገና መመዝገብ አስፈላጊ መሆኑ መደንገጉ አዋጁ ከፀናበት ጊዜ ጀምሮ በአዋጁ የተከለከሉ ዓላማዎችን በቀድሞው ሕግ መሰረት ማከናወን መቀጠል የማይቻል ስለመሆኑ የሚያስረዳ ነው። አመልካች መጋቢት 16 ቀን 2001 ዓ/ም የፍትሕ ሚኒስቴር ዓፈ የሚለውን ደብዳቤ ይዘት ጠቅሶ ያቀረበውን ክርክር ስንመለከተውም የደብዳቤው ይዘት አዋጅ ቁጥር 621/2001 መፅደቁን አስታውሶ መንግስት በአዋጁ መሰረት የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራትን የሚመዘግብና የሚከታተል የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ኤጀንሲ ለማቋቋም በሂደት ላይ ያለ ስለመሆኑ ጠቅሶ ኤጀንሲው ተቋቁሞ በአዋጁ መሰረት የምዝገባና የድጋሚ ምዝገባ ሥርዓት እስከሚጀምሩ ድረስ ነባር የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ከዚህ በፊት ይሰሩ በነበሩበት ሁኔታ እየሰሩ መቀጠል እንደሚችሉ ለሚመለከታቸው የአስፈጻሚ አካላት ስርኩላሩ መተላለፉን የሚያሳይ ነው። ይህ ሰርኩላር ይዘቱ የሚያስገነዝበው የአዋጁን አፈጻጸም ተግባራዊ ለማድረግ ይቻል ዘንድ ኤጀንሲው እስከሚቋቋም ድረስ የሚመለከታቸው አካላት ሊያከናውኑ የሚገባቸውን ተግባራት የሚያሳይና አዋጁን ለማስፈፀም ይቋቋማል የተባለ ኤጀንሲ ከተቋቋመ በኂላ ግን ሁሉም ነገር በአዋጁ መሰረት መስራት ያለበት መሆኑን የሚያስረዳ በመሆኑ አመልካች በአዋጁ አንቀጽ 2(2) እና 111(2)፣ በደንቡ አንቀጽ 10(2) ድንጋጌዎች መሰረት በችሮታው ጊዜ የራሱን አደረጃጀት በማስተካከል ያልተጠናቀቁ ስራዎችን ለማጠናቀቅ እንዲችል ሕጉ በሰጠው ችሮታ

ጊዜ መንቀሳቀስ የሚገባበት እንጂ ገቢውን ከአዋጁ ይዘትና መንፈስ ውጪ እንዲሰበስብ እድል የሚሰጠውና የአዋጁን አላማ ውጤት አልባ በሚያደርግ መልኩ ተፈጻሚ የሚሆን አይሆንም፡፡

አመልካቹ ተጠሪ በአዋጁ አንቀፅ 90 ስር ሰፊ ስልጣን የተሰጠው መሆኑን በማመን የተጠሪ እርምጃ ሕገ ወጥ ነው በማለት የሚከራከረው ተጠሪ ገንዘቡን ማገድ የሚችለው አዋጁ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ጊዜ በኋላ ጀምሮ ተገቢ ያልሆነ የስራ አመራር ተፈጽሞ ሲያገኝና ድርጅቱን ከአደጋ ለመጠበቅ አስፈላጊ ሁኖ ሲያገኘው ነው በሚል ምክንያት ነው፡፡

ተጠሪ በሕግ ተቋቁሞ አዋጅ ቁጥር 621/2001 እንዲሁም አዋጁን ለማስፈጸም በሕጉ አግባብ ስልጣን የተሰጠው አካል ያወጣቸውን ደንቦች ለማስፈጸም የሚችል ስለመሆኑ በአዋጁ አንቀፅ 6 ስር ከተዘረዘሩት ስልጣንና ተግባራት ይዘት የምንገነዘበው ጉዳይ ሲሆን ዓላማዎቹን ለማሳካት አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተግባሮችን መፈጸም እንደሚችል በተጠቃሹ አንቀፅ ፊደል "ቸ" ስር ከተቀመጠው ድንጋጌ ይዘትና መንፈስ ማየት የምንችለው ጉዳይ ነው፡፡ በአዋጁ አንቀፅ 90 መሰረት ለኤጀንሲው የተሰጠውን ስልጣን ስንመለከተው በተጠቃሹ የአዋጁ ድንጋጌ የንብረት ጥበቃ ወይም እገዳ ተግባር የሚፈፀመው ተገቢ ያልሆነ የስራ አመራር በበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም በማህበር መፈጸሙ ሲረጋገጥ ስለመሆኑ የድንጋጌው ይዘት ያሳያል፡፡ በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ የአመልካችን ገንዘብ ያገደው በአዋጁ አንቀፅ 90 መሰረት ተገቢ ያልሆነ የስራ አመራር በአመልካች ተፈጽሟል በሚል አይደለም፡፡ ይልቁንም በሕጉ ተለይቶ የተሰጠው ዓላማ አመልካች ኢትዮጵያዊ የበጎ አድራጎት ድርጅት የሚያደርገው ሁኖ እያለ አዋጁ ከጸናበት ጊዜ በፊትም ሆነ በኋላ ከውጪ ምንጭ በርካታ ገንዘብ ሰብስቧል፣ አመልካች ዓላማው ኢትዮጵያዊ ድርጅት ሁኖ እስከተመዘገበ ድረስ ይህንኑ ከውጪ የተገኘውን ገንዘብ ለዓላማው ማስፈፀሚያነት ሊያውለው አይችልም በሚል ነው፡፡ እንዲህ አይነት ተግባር ተፈጽሞ ሲገኝ መፍትሔው ምን እንደሆነ አዋጁን ለማስፈፅም የወጣው ደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀጽ 18 ምላሽ ይሰጣል፡፡ ይህ የደንቡ ድንጋጌ በኢትዮጵያ ውስጥ በአዋጁ መሰረት ፈቃድ አግኝቶ የተመዘገበ የውጭ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም የኢትዮጵያ ነዋሪዎች የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር በበላይ አካሉ ውሳኔ ወደ ኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅትነት ወይም ማህበርነት ሊቀየርና የምስክር ወረቀት ሊያገኝ እንደሚችል በንዑስ ቁጥር አንድ በግልፅ ያስቀመጠ ሲሆን ማንኛውም የውጭ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም የኢትዮጵያ ነዋሪዎች የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር ወደ ኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅትነት ወይም ማህበርነት ሲለወጥ በባለቤትነቱ ስር ያለን ከውጭ ምንጭ የተገኘን ሀብት ለተለወጠው የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር ሊያስተላልፍ እንደማይችል፣ በንዑስ ቁጥር አንድ ድንጋጌ መሰረት ወደ ኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅትነት ወይም ማህበርነት ለመለወጥ ያመለከተ የውጭ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም የኢትዮጵያ ነዋሪዎች የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር የነበረው ከውጭ ምንጭ የተገኘን ሀብት በድርጅቱ የበላይ አካል ወይም **በኤጂንሲው ውሳኔ** ተመሳሳይ ዓላማ ላለው የውጪ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም የኢትዮጵያ ነዋሪዎች የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር መተላለፍ እንደአለበት የአንቀፁ ንዑስ ቁጥር ሁለትና ሶስት እንደየቅደምተከተላቸው ኃይለ ቃልን በያዘ አቀራረፅ ያስቀመጡት ጉዳይ ነው፡፡ በመሆኑም አመልካችን አይነት የበጎ አድራጎት ድርጅት ህጉ ከመፅናቱ በፊትም ሆነ በኋላ ከሕግ ውጪ ከውጭ ምንጭ የሰበሰበውን ገንዘብ ተጠሪ በሕጉ በተሰጠው ስልጣን መሰረት ተመሳሳይ ዓላማ ላለው ድርጅት ወይም ማህበር ማስተላለፍ እንደአለበት የደንቡ አንቀጽ 18(3) በግልጽ ያሳያል፡፡ እንግዲህ በአመልካች የተፈፀመው ተግባር ላይ ተጠሪ በሕጉ ሊያደርገው ይገባ የነበረው ገንዘቡን ከማገድ የበለጠ ውጤት ያለውን፤ ገንዘቡን ለሌላ ተመሳሳይ

ድርጅት ወይም ማህበር ማስተላለፍን የሚያሳይ ነው፡፡ እንዲህ ከሆነ ከህጉ ከተቀመጠው ያነሰ እርምጃ ተጠሪ መውሰዱ አመልካችን የጠቀመ ነው ከሚባል በስተቀር ለተጠሪ በሕግ ከተሠጠው ስልጣን አድማስ ውጪ ነው ሊባል የሚችል አይደለም፡፡ የተጠሪ እርምጃ ሕገ ወጥ ሊሆን የሚችለው በሕጉ ተለይቶ ከተሰጠው ስልጣንና ተግባር ውጪ ተፈጸሞ ሲገኝ እንጂ በውጤቱ በሕጉ የተሰጠው ስልጣንና ተግባር ከሚያስከትለው ያነሰና ፍትሐዊ ነው የሚለውን አስተዳደራዊ እርምጃ በመፈፀሙ ተግባሩ ከስልጣኑና ከተግባሩ አድማስ ውጪ ነው ለማለት የሚያስደፍርበት ሕጋዊ ምክንያትና አግባብ የለም፡፡ በሕግ ያልተከለከለን ተግባር መፈፀም ተቀባይነት የማያገኝበት አግባብም የለም፡፡ በመሆኑም አመልካች የተጠሪን ስልጣንና የተወሰደውን እርምጃ መሰረት አድርጎ ያቀረበው ክርክርም ከአዋጁ አንቀጽ 90 ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ እንዲሁም በደንቡ አንቀጽ 18(3) ስር ከተመለከቱት እርምጃዎች ውጤት አኳያ ሲታይ ተቀባይነት ያለው ሁኖ አላገኘነውም፡፡

እንዲሁም አመልካች የታገደውን ገንዘብ ለምን እንደሚያውለው የተለያዩ የሰነድ ማስረጃዎችን አቅርቤ ተቀባይነት አላገኙም፣ የተጠሪ መልስም እንዲደርስ አልተደረገም በማለት ያቀረባቸው የቅሬታ ነጥቦች በሰበር አቤቱታው ላይ ያነሳ ሲሆን በአመልካች በኩል ለቦርዱ ቀርቦ ያልታየለት ማስረጃ ስለመኖሩና የመከራከር መብቱም የተጣበበት ስለመሆኑ የክርክሩ ሂደት የማያሳይ ባለመሆኑ ይህ ችሎት በዚህ የክርክር ደረጃ የሚቀበላቸው የቅሬታ ነጥቦች ሁነው አልተገኙም፡፡ ይልቁንም አመልካች በቦርዱ የመከራከር እድል እንደተሰጠው ከቦርዱ ውሳኔ ማረጋገጡን፣ የአመልካች የቤት መግዛት እቅድም በቦርዱ መታየቱን፣ ሆኖም አመልካች ቀድም ሲል ከ1987 ዓ/ም ጀምሮ መቋቋሙና ከአስራ ስድስት አመታት በላይ በሚቆይበት ጊዜ ስራውን የሚያከናውንበትን ቤት ሳይገዛ በአዋጅ ቁጥር 621/2001 እና በደንብ ቁጥር 168/2001 በተሰጠው የችሮታ ጊዜ ቤቱን ለመግዛት እቅድ ማቀዱንና ለቤት መግዣ ገንዘብ ከለጋሾች ጋር አዲስ ስምምነት በማድረግ በችሮታ ጊዜ ውስጥ እንደቀድሞው ስራውን መቀጠሉን አመልካች ራሱ በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በነበረው ክርክር ያመነው ስለመሆኑ ፍርድ ቤቱ በውሳኔው ላይ በግልጽ ያሳፈረው ጉዳይ ስለሆነ የአመልካች ድርጅት የመከራከር መብት አልተጠበቀም፣ ገንዘቡን ለቤት ግዥ ለማዋል ይችል እንደነበር የሚያስረዱለት ማስረጃዎች አልታዩለትም በማለት የሚያቀርበው ክርክር ተቀባይነት የሌለው ነው፡፡ ከሁሉም በላይ አመልካች ማህበር ረዥም አመታት ያህል ስራ ላይ የነበረና ገንዘቡን ቀድሞ ያገኘው ከሆነ የፈቃድ መታደስ መዘገየት ከቤት ግዥ እና አፈጻጸም ጋር ተያያዥነት የሌለውና አሳማኝነት የሌለው ምክንያት ስለመሆኑ ፍሬ ነገሩን በሚያጣራውና ማስረጃዎችን በሚመዝነው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የተረጋገጠ ጉዳይ በመሆኑ ይህ ሰበር ሰሚ ችሎት በኢ.ፌ.ዲ.ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 80(3(ሀ)) እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 መሰረት ከተሰጠው ስልጣን አንፃር በዚህ ረገድ የቀረቡትን የአመልካችን የቅሬታ ነጥቦች የፍሬ ነገርና የማስረጃ ምዝና ጉዳዮች በመሆናቸው የሚቀበላቸው ሁነው አልተገኙም፡፡

ሲጠቃለልም የአመልካች ተግባር በአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀፅ 2(2፣3፣እና 4)፣6፣ 14(5)፣90፣111 እና 112፣እንዲሁም በደንብ ቁጥር 168/2001 አንቀፅ 10(2)፣18(3) እና 36 ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ አንፃር ሲታይ ገንዘቡ በተጠሪ እንዳይታገድ የሚያደርግበት ሕጋዊ ምክንያት ስለሌለ ተጠሪ ገንዘቡን ማገዱም ሆነ አመልካች ከአገር ውስጥ የገቢ ምንጭ 90% ያህሉን መሰብሰቡ እየተረጋገጠ ከታገደው ገንዘብ ውስጥ 10% እንዲለቀቅለት መደረጉ ሕጋዊ ከሚባልና በውጤቱም ፍትሃዊ ነው ተብሎ ከሚደመደም በስተቀር መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት አልተቻለም፡፡በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል፡፡

ውሣኔ

1. በተጠሪ ቦርድ ተሰጥቶ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 108157 ጥቅምት 17 ቀን 2004 ዓ/ም የጸናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት በድምጽ ብልጫ ፀንቷል፡፡
2. የተጠሪ እርምጃ ሕገ ወጥ ነው ሊባል የሚችልበት አግባብ የለም ብለናል፡፡
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል፡፡
4. ውሳኔው በ09/02/05 ዓ.ም ተነበበ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፣ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል፡፡

የሃሳብ ልዩነት

እኔ ስሜ በአራተኛው ተራ ቁጥር የተገለፀው ዳኛ አብላጫው ድምፅ በሰጠው የህግ ትርጉምና ውሳኔ ያልተስማማሁ በመሆኔ በሀሳብ ተለይቻለሁ፡፡ የስራ ባልደረቦች ከሰጡት የህግ ትርጉምና ከደረሱበት መደምደሚያ የተለየሁባቸው ዝርዝር ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. አመልካች በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት አንቀጽ 31 በተደነገገውና በወቅቱ ስራ ላይ የነበረውን የፍትሐብሔር ህግ ድንጋጌዎች መሰረት በማድረግ የሴቶች መብት ማስከበርን መሰረታዊ ዓላማው አድርጎ ሲሰራና አገልግሎት ሲሰጥ የበጎ አድራጎት ድርጅት መሆኑ ግራ ቀኙ ካቀረቡት ክርክር ለመረዳት ይቻላል፡፡አመልካች በመጀመሪያ ሲመሰረትና በመንግስት ተመዝግቦና ፈቃድ ተሰጥቶት ሲንቀሳቀስ በነበረበት ወቅት ተፈፃሚነት የነበረው የፍትሐብሔር ሕግ ከግማሽ ምዕተ ዓመት በፊት የወጣ ህግ ነው፡፡ የፍትሐብሔር ህጉ ስለማህበራትና በጎ አድራጎት ድርጅቶች አመሰራረት፣ አሰራር፣ ተግባርና ኃላፊነት እንደዚሁም የክትትልና የቁጥጥር ሥርዓት የደነገጋቸው ድንጋጌዎች ክፍተት ያለባቸው አሁን ካለው ህገመንግስታዊ ስርዓትና ሁኔታ ጋር የሚጣጣሙ አይደሉም፡፡ የፍትሐብሔር ህጉ ድንጋጌዎች ያለባቸውን ክፍተቶችና ችግሮች እንደዚሁም በወቅቱ ያልሸፈኗቸውና ምላሽ ያልሰጣቸው ነባራዊ ችግሮችና ያለንበትን ዘመን በማገናዘብ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራትን ለማስተዳደር አዋጅ ቁጥር 621/2001ን አውጇል፡ አዋጁ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና እንደሚሆን በአንቀጽ 112 የሚደነግግ ሲሆን አዋጁ የካቲት 6 ቀን 2001 ዓ.ም በነጋሪት ጋዜጣ ታውጆ ወጥቷል፡፡

   የፍታብሔር ህጉ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በአገሪቱ ሊቋቋሙና ተመዝግበው እና ፈቃድ አግኝተው ይንቀሳቀሱ የነበሩ ማህበሮች የበጎ አድራጎት ድርጅቶችን የአገር በቀል (ብሔራዊ) ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና የውጭ አገር ማህበራት የበጎ አድራጎት ድርጅቶች በሚል መንገድ የሚከፈል የነበረ መሆኑን የፍታብሔር ህጉ አንቀጽ 404 እስከ አንቀጽ 549 የተደነገጉት ድንጋጌዎች ያሳያሉ፡፡ አዋጅ ቁጥር 621/2001 በኢትዮጵያ ውስጥ ሊቋቋሙ ተመዝግበውና ፈቃድ አግኝተው ሊንቀሳቀሱ የሚችሉ ሶስት አይነት ማህበሮችና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች እንደሚኖሩ ይደነግጋል፡፡ ከነዚሁም " የኢትዮጵያ በጎ አድራጎት ድርጅት" የኢትዮጵያ ነዋሪዎች

የበጎ አድራጎት ድርጅትና የውጭ የበጎ አድራጎት ድርጅት እንደሆኑ በአዋጁ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 2፣ ንዑስ አንቀጽ 3 እና ንዑስ አንቀጽ 4 ትርጓሜ ተሰጥቷቸዋል፡፡

የፍትሐብሔር ህጉ አገር በቀል ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ሊሰሯቸው የሚችሏቸውን ተግባራትና ተግባራቸውን ለማከናወን ጥቅም ላይ በሚያውሉት የገንዘብ ምንጭ ላይ የሚጥለው ገደብ አልነበረም፡፡ በአዋጅ ቁጥር 621/2001 ህግ አውጭው የዜጎችን መደራጀትና ማህበር የመመስረት መብት የበጎ አድራጎት ድርጅቶች የሚያከናውኗቸው ተግባራት ለህብረተሰቡ ሊያስገኝ የሚችለውን ጠቀሜታና ማህበራቱ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች የሚያከናውኑት ተግባር አገራዊ አጀንዳ በማራመድና የአገራቱን ብሔራዊ ጥቅም በሚያስጠብቅ አኳያ መከናወን እንዳለባቸው በማመንና ማህበራቱ የበጎ አድራጎት ድርጅት ዓላማቸውን ለማሳካት ጥቅም ላይ ሊያውሉት የሚገባውን የገንዘብ ምንጭ መወሰን አስፈላጊ መሆኑን በመረዳት በአዋጁ አንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 2 ከፊደል (በ) እስከ ፊደል (ነ) የተዘረዘሩት ተግባራት ለማከናወን የሚችሉት የኢትዮጵያ የበጎ አድጎት ድርጅቶች ብቻ እንደሆኑና የኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ከአስር ፐርሰንት በላይ ከውጭ የተገኘ የገንዘብ ምንጭ መጠቀም እንደማይችሉ በአዋጁ አንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 5 እና አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀፅ 2 የደነገገ መሆኑ የሚያከራክር አይደለም፡፡

አከራካሪ የሆነው ጉዳይ በአዋጁ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 2 እና በአንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 5 የተደነገጉት መሰረታዊ ሁኔታች ከመደንገጋቸው በፊት በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት አንቀጽ 31 የተደነገገውን የመደራጀትና ማህበር የመመስረት መብትና ከላይ መሰረታዊ ባህሪያቸው የተገለጹትን የፍትሐብሔር ህግ ድንጋጌዎች መሰረት በማድረግ ተቋቁሞ ለአመታት ተግባራዊ እንቅስቃሴ ሲያደርግ በነበረው አመልካቹ ላይ አዋጅ ቁጥር 621/2001 ሙሉ በሙሉ ተፈፃሚ የሚሆነው አዋጁ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ከየካቲት 6 ቀን 2001 ዓ.ም ጀምሮ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ ነው፡፡ አብላጫው ድምፅ ከላይ የተጠቀሱትን የአዋጅ ቁጥር 621/2001 ድንጋጌዎችና ሌሎች ለጉዳዩ አግባብነት ያላቸውን የአዋጁን የደንብ ቁጥር 168/2002 ድንጋጌዎች በመጥቀስና በመተርጎም አዋጁ ከየካቲት 1 ቀን 2001 ጀምሮ በአመልካችና በሌሎች ነባር ማህበራት የበጎ አድራጎት ድርጅት ላይ ተፈፃሚነት ያለው በመሆኑ፣ተጠሪ አመልካች ከውጭ ምንጭ የሰበሰበውን ገንዘብ ማገዱ የአዋጁንና ከደንብ ቁጥር 168/2002 ድንጋጌዎች የተከተለ ነው ከሚለው መደምደሚያ ላይ ደርሷል፡፡

2. በእኔ እምነት ህግ አውጭው አዋጅ ቁጥር 621/2001 ሲያውጅ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በህገ መንግስቱ አንቀጽ 31 እና በፍታብሔር ህጉ መሰረት ተቋቁመውና ተመዝግበው የተለያዩ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ አገልግሎት ሲሰጡ የነበሩት ማህበሮችና በጎ አድራጎት ድርጅቶች ሙሉ በሙሉ ፈርሰው እንደአዲስ እንዲደራጁና እንዲመሰረቱ የሚያስገድድ ግልፅ ድንጋጌ አላካተተም፡፡ እንዲሁም ህግ አውጭው አዋጁ በመውጣቱ በፊት ተቋቁመው የተለያ ተግባራትን ሲፈፅሙ የነበሩ ማህበሮችና የበጎ አድራጎት ደርጅቶች፣ አዋጁ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በአዋጁ መሰረት ተመዝግበው ፈቃድ እስኪያገኙ ድረስ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት የተሰጣቸውን ፈቃድ በመጠቀምና አዋጁ ከመውጣቱ በፊት የነበራቸውን መመስረቻ ፅሁፍና መተዳደሪያ ደንብ መሰረት በማድረግ ማናቸውንም እንቅስቃሴ ከማድረግ ራሳቸውን ተገድበው ማቆየት ያለባቸው መሆኑን በግልጽ አልደነገገም፡፡ በአንፃሩ ህግ አውጭው አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በነበረው ህግ መሰረት ተመዝግበውና ተቋቁመው የተለያዩ ተግባራትን ሲያከናውኑ የነበሩ ማህራትና በጎ አድራጎት

ድርጅቶች አዋጁ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ባለው አንድ አመት ጊዜ ውስጥ እንደገና የመመዝገብ ግዴታ እንዳለባቸው በአዋጁ አንቀጽ 711 ንዑስ አንቀጽ 2 በግልፅ ደንግጓል፡፡ ይህም ህግ አውጭው በአዋጁ መሰረት በሚመሰረቱ አዲስ ማህበሮችና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች እና በአዋጁ መሰረት እንደገና በሚመዘገቡ ነባር ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶችን በተመለከተ ሥራ ላይ የሚውልበት ጊዜ የተለያየ እንደሆነና አዋጁ ለነባር ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች እስከ አንድ ዓመት የሚደርስ የችሮታ ጊዜ የሚሰጥ መሆኑን የሚያሳይ ነው የሚል እምነት አለኝ፡፡ ይህንንም ሀሳብ አዋጅ ቁጥር 621/2001 ለማስፈፀም የሚችል ደንብ የማውጣት ስልጣን በአዋጁ አንቀጽ 109 የተሰጠው የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የሚኒስትሮች ምክር ቤት የወጣው ደንብ ቁጥር 168/2002 ድንጋጌዎች የሚያጠናክሩ ናቸው፡፡

ደንብ ቁጥር 168/2002 በአዋጅ ቁጥር 621/2001 መሰረት የሚመሰረቱና የሚቋቋሙ ማህበራት የሚመዘገቡበትን መደበኛ የምዝገባ ስርዓት በደንቡ በአንቀጽ 3 እስከ አንቀጽ 9 ደንግጓል፡፡ በሌላ በኩል ደንቡ ከአዋጁ ከመውጣቱ በፊት ተቋቁመው የነበሩ ማህበራት የበጎ አድራጎት ድርጅቶች በድጋሚ ስለሚመዘገቡበት ሥርዓት በአንቀጽ 10 እና በአንቀጽ 11 ይደነግጋል፡፡ በተለይም ደንብ ቁጥር 168/2002 በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አዋጁ ከመፅናቱ በፊት የተመዘገቡ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት ያለምንም ክፍያ ኤጀንሲው በሚያወጣው የጊዜ ሰሌዳ መሰረት በድጋሚ ይመዘግባሉ፡፡ የድጋሚ ምዝገባ የሚካሄድበት ዝርዝር በኤጀነሲው ይወሰናል "በማለት በአንቀጽ 10 ንኡስ አንቀጽ 1 ይደነገገ ሲሆን፣" አዋጁ ከመፅናቱ በፊት በተመዘገቡ በጎ አድራጎት ድርጅቶች ላይ በአዋጁ መሰረት የሚፈፀመው ድጋሚ ምዝገባ ውጤት ተግባራዊ የሚሆነው ምዝገባው በተጠናቀቀበት ጊዜ ሳይሆን አዋጁ ከፀናበት ጊዜ ከአንድ ዓመት በኂላ መሆኑን በደንቡ አንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ 2 በግልፅ ደንግጓል፡፡

ይኸም በአዋጁ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 112 የተደነገገው አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ማለትም ከየካቲት 6 ቀን 2001 ዓ.ም ጀምሮ የፀና እንደሚሆን የደነገገው አጠቃላይ መርህ ቢኖርም አዋጅ ቁጥር 621/2001 አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ተመዝግበው ሲንቀሳቀሱ በነበሩ ማህበራትና የበጎ አድራጎት ላይ በአዋጁና በደንቡ መሰረት የሚከናወነው ድጋሚ ምዝገባ ህጋዊ ውጤት የሚኖረው አዋጁ ከፀና ከአንድ ዓመት በኂላ ማለትም ከየካቲት 6 ቀን 2002 ዓ.ም ጀምሮ እንደሆነ፣ የአዋጁን አንቀጽ 111 ንዑስ አንቀጽ 2ኛ አንቀጽ 109 እና ከደንብ ቁጥር 168/2002 አንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌዎች ጋር በጣምራ በማንበብ ለመረዳት ይቻላል የሚል ምክንያት አለኝ፡፡

3. አዋጅ ቁጥር 621/2001 በአመልካችና ሌሎች አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በህግ መሰረት ተመዝግበው ሲንቀሳቀሱ በነበሩ የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበሮች ላይ ተፈፃሚ የሚሆነው አዋጁ ከወጣ ከአንድ ዓመት በኂላ ነው ከሚለው መደምደሚያ ላይ የደረስኩት ከላይ በዘረዘርኩት ምክንያት ብቻ አይደለም፡፡ በእኔ እምነት አዋጅ ቁጥር 621/2001 የደነገገው የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እያንዳንዷን ድንጋጌ በጥንቃቄና አንድ ለዩ ሁኔታ ለመግለፅ ወይም ለመቆጣጠር በማሰብና አንድ አላማ ለማሳካት የሚል ደንግጎታል ተብሎ ሊታሰብ ይገባዋል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የህዝብ ከፍተኛ አደራና ኃላፊነት የተሸከመው የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አዋጁን ሲያውጅ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት ድንጋጌዎች መሰረት

በማድረግና በህገ መንግስቱ የተጣለበትን ግዴታና ኃላፊነት በተሟላ ሁኔታ ለመወጣት ተገቢውን ሁሉ ጥንቃቄ በማድረግ በሰከነ ሁኔታ አስቦና አመዛዝኖ ኃላፊነቱን ለመወጣት በሚያስችለው መንገድ የአዋጁን ቅርፅና ይዘት አጽድቋል የሚል እምነት አለኝ፡፡

ከላይ ከገለፅኳቸውን መሰረታዊ መነሻዎች በመያዝ ህግ አውጭው አዋጅ ቁጥር 621/2001 ሲያውጅ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በህገ መንግስቱ አንቀጽ 31 እና በወቅቱ ስራ ላይ በነበረው የፍታብሔር ህግ መሰረት ተመዝግበውና ፈቃድ አግኝተው ተግባራዊ እንቅስቃሴ ሲያደርጉ የነበሩ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች

- አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በመመሥረቻ ፅሁፋቸውንና መተዳደሪያ ደንባቸውን መሰረት በማድረግ ጀምረዋቸው የነበሩ በአጭር ጊዜ ውስጥ ሊያጠናቅቋቸው የሚችሏቸውን ተግባራት እንዲያጠናቅቁና የተሟላ የፋይናንስና የክንዋኔ ሪፖርታቸውን እንዲያዘጋጁ ለማድረግ
- በህግ ወይም በወል ያገኟቸውን መብቶች ለማስከበርና በህግ ወይም በውል የተጣለባቸውን ግዴታ እንዲፈፅሙ ለማስቻል፣
- አዋጁ ከመውጣቱ በፊትና አዋጁ መሰረት በድጋሚ ከመመዝገባቸው በፊት ያፈሩት እሴትና ያገኙት ገንዘብ በአዋጁ መሰረት በድጋሚ ለሚመዘገቡበት ዓላማ ሊያውሉ የሚችሉበትን ሁኔታ እንዲያመቻቹ ለምሳሌ የገቢ ማስገኛ ስራዎችን እንዲያጠኑና ሰርተው በሚያገኙት ገቢ ላይ ተመስርተው ዓላማቸውን ለማሳካት የሚችሉበት ድርጅታዊ ሁኔታ እንዲያመቻቹ
- በድጋሚ ከመመዝገባቸው በፊት የከናወኗቸው ተግባራት፣ የሰበሰቡት ገንዘብና የላባቸውን ዕዳ በባለሙያ በማስጠናት በድጋሚ ምዝገባ ወቅት ግልፅና የተሟላ መረጃ ለማቅረብ እንዲችሉና ሌሎች እንዚህን መሰል ተግባራት በመፈፀም በአዋጁ መሰረት እንደገና ለመመዝገብና ተግባርና ኃላፊነታችውን እንዲወጡ በመሸጋገሪያነት የሚፈፅሙ ተግባሮችን ፈፅመው የሚያጠናቀቁበት የአንድ ዓመት የችሮታ ጊዜ ሰጥቷቸዋል የሚል ዕምነት አለኝ፡፡ በእኔ እምነት የአዋጁ አንቀጽ 211 ንዑስ አንቀፅ 2 እና የደንብ ቁጥር 168/2002 ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረታዊ ዓላማና ህጋዊ ውጤት ነባር የበጎ አድራጎት ድርጅቶች የድጋሚ ምዝገባው ውጤት ከማግኘቱ በፊት በሽግግር ወቅት ሊፈጸሙና ሊጠናቀቁ የሚገባቸው ተግባራት ለመፈጸም የሚችሉበት የችሮታ ጊዜ መስጠት ነው፡፡ ይህ ባይሆን ኖሮ ህግ አውጭው አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ተዘግበው ሲንቀሳቀሱ የቆዩ ማህበራት የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ሙሉ በሙሉ ፈርሰው እንደአዲስ መመስረትና መመዝገብ ይገባቸው መሆኑን በግልጽ የሚደነግግ ድንጋጌ ወይም ነባር ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች በአዋጁ መሰረት በድጋሚ እስኪመዘገቡ ማናቸውም እንቅስቃሴ እንዳያደርጉ የሚገደብ ግልፅ ድንጋጌ በአዋጁ ውስጥ በማካተት አዋጁን ያወጣው ነበር፡፡ ህግ አውጭው የተከተለው የህግ አቀራረፅና የድንጋጌዎቹ ይዘት ለነባር ማህበራትና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ምክንያታዊ የሆነ የአንድ ዓመት መሸጋገሪያ የችሮታ ጊዜ የሰጠ መሆኑን የሚያሳዩ ናቸው ብዬ ስለማስብ በሀሳብ ተለይቻለሁ፡፡

4. ከላይ በገለፅኩት የህግ አተረጓጎም የምሰጠው ሌላም ተጨማሪ ምክንያት አለ፡፡ ይኸውም ህግ አውጭው አዋጅ ቁጥር 621/2001 ያወጀው ሶስት መሰረታዊ ዓላመዎችን ለማሳከት ነው ብዬ አስባለሁ፡፡ ህግ አውጭው በአዋጁ ሊያሳካቸው የሚፈልጋቸው መሰረታዊ ዓላማዎች፣

- የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት የተረጋገጠውን የዜጎች የመደራጀት መብት ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ህግ ማውጣት
- የበጎ አድራጎት ድርጅቶችና ማህበራት በኢትዮጵያ ህዝቦች ሁለንተናዊ እድገት ውስጥ ያላቸውን ሚና ለመደገፍና ለማሳለጥ የሚያስችል የህግ ማዕቀፍ ማውጣት፣
- አዋጁን ለማስፈጸም የሚችል አስፈፃሚ አካል (የበጎ አድራጎት ማህበራት ኤጀንሲ) ማቋቋምና ስልጣንና ኃላፊነቱን ለመወሰን እንደሆነ ከአዋጁ መግቢያና ዝርዝር ድንጋጌዎች ይዘት ለመረዳት ይቻላል፡፡ ህግ አውጭው አዋጁን ሲያወጣ ሊያሳካቸው የሚፈልጋቸው እነዚህ መሰረታዊ ዓላማዎች ህግ አውጭው አዋጁን ሲያውጅ በህገ መንግስቱ አንቀጽ 31 የተደነገገውን የመደራጀትና ማህበር የመመስረት መብት ለማስከበር የሚያስችል የተሟላ የህግ ማዕቀፍ ማውጣት ግዴታ በህገ መንግስቱ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ 1 የተጣለበት መሆኑን በማገናዘብ ህጉን ያወጣ መሆኑን የሚያሳይ ነው፡፡ በሌላ በኩል ህግ አውጭው አዲስና የተሟላ የህግ ማዕቀፎች ያወጣ መሆኑን ያሳያል፡፡ እንደዚሁም ህግ አውጭው አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ለህገ መንግስቱ አንቀጽ 31 የተረጋገጠላቸውን መብት በመጠቀም አዋጁ ከመውጣቱ በፊት በነበረው ያልተሟላ የህግ ማዕቀፍ መሰረት ማህበር ወይም የበጎ አድራጎት ድርጅት የመሰረቱት ዜጎች መብት የማክበር ግዴታና ኃላፊነት እንዳለበት ያውቃል፡፡ ስለዚህ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ማህበር ወይም የበጎ አድራጎት ድርጅት በማቋቋም ህገ መንግስታዊ መብታቸውን ዕውን ሲያደርጉ የኖሩ ዜጎች ማህበራቸውን አዲስ ከወጣው ህግ ጋር በሚጣጣም መንገድ እንዲያደራጁ የአዋጁን መስፈርት ከማሟላትና በድጋሚ ለማስመዘገብ የሚያስፈልጋቸውን መስፈርት ለማሟላት የሽግግር ጊዜ /የችሮታ ጊዜ/ የመስጠት ኃላፊነት እንዳለበት በመረዳት የአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 111 ንኡስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ በማካተት አዋጁን አውጥቷል የሚል እምነት አለኝ፡፡

አዋጁን ለማስፈፀም የሚያስችል ደንብ እንዲያወጣ በአዋጁ አንቀጽ 109 ስልጣን የተሰጠው የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የሚኒስትሮች ምክር ቤት "የድጋሚ ምዝገባ ውጤት ተግባራዊ የሚሆነው ድጋሚ ምዝገባው በተጠናቀቀበት ጊዜ ሳይሆን አዋጁ ከፀናበት ጊዜ ከአንድ አመት በኋላ ይሆናል" በማለት በደንብ ቁጥር 168/2002 አንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ 2 በግልፅ የደነገገበት ምክንያት ህግ አውጭው አዋጁን ያወጣው የዜጎችን የመደራጀትና ማህበር የመመስረት ህገ መንግስታዊ መብት ማክበርና የማስከበር ግዴታውን ለመወጣት የሚችለውን ማናቸውንም ጥንቃቄ በማድረግ አዋጁን ያወጀና የአዋጁ አንቀጽ 111 ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረታዊ ዓላማም ለነባር በጎ አድራጎት ድርጅቶች ላይ የአዋጁን ተፈፃሚነት በአንድ ዓመት ያህል በማዘግየት በመሸጋገሪያ ጊዜ ማጠናቀቅ የሚገባቸውን ተግባርና እንዲያጠናቅቁ እድል ለመስጠት መሆኑን በአግባቡ በመገንዘቡ ነው የሚል እምነት አለኝ፡፡ ስለዚህ የአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 111 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ ዓላማና መሰረታዊ ግብ በደንብ ቁጥር 168/2002 የተገለፀ ከመሆኑ በላይ የድንጋጌውን ነባራዊ ተፈፃሚነት የሚዘረዝር በመሆኑ የደንቡ አንቀጽ 10 ንኡስ አንቀጽ 2፣ የአዋጁን አንቀጽ 112 እና አንቀጽ 111 ንኡስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ የሚቃረን አይደለም ብዬ አስባሁ፡፡

ከላይ በዝርዝር በገለፅኩት ምክንያት ተጠሪ አመልካች በቀድሞው ህግ በፊት በነበረው መመስረቻ ፅሁፍና መተዳደሪያ ደንብ መሰረት ለመፈፀም ያቀዳቸውንና የጀመራቸውን ተግባራት ለማጠናቀቅና ለአመልካች ጽ/ቤት መግዢያ እንዲውል የሰበሰበውን ገንዘብ ለአመልካች በአዋጁ አንቀጽ 111 ንዑስ አንቀጽ 2 በደንብ ቁጥር 168/2002 አንቀጽ 10 ንኡስ አንቀጽ 2 የተሰጠው የችሮታ ጊዜ ማለትም እስከ የካቲት 6 ቀን 2002 የተሰጠው ጊዜ ከማለቁ በፊት ማገዱ የህግ መሰረት የሌለው መሰረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት በሃሳብ ተለይቻለሁ፡፡

5. ከላይ በዝርዝር የገለፅኳቸው ጠቅላላ የህግ አተረጓጎም ልዩነቶች እንዳሉ ሆነው ተጠሪ አምልካች በአዋጁ መሰረት በድጋሚ ከመመዝገቡ በፊት አመልካች ያፈራቸውን እሴቶችና ያጠራቀመውን ገንዘብ ምንጩን እንዲያስረዳ የመጠየቅና አመልካች በድጋሚ ሲመዘገብ፣ ለዓላማው ማስፈፀሚያ የሚሆነው የተጠራቀመ ገንዘብና ሌላ ንብረት መጠን ላይ ገደብ የመጣል ስልጣን በአዋጅ አልተሰጠውም የሚል ሀሳብ አለኝ፡፡ ለዚህም ምክንያቱ በአዋጁ መሰረት የሚመሰረት አዲስ የበጎ አድራጎት ድርጅት ወይም ማህበር ከመመዝገቡ በፊት የሚያሰባስበው ገንዘብ ወይም ንብረት ከብር 50,000 (ሃምሳ ሺህ ብር) በላይ ሊሆን እንደማይችል የአዋጅ ቁጥር 61/2001 አንቀጽ 65 ንኡስ አንቀጽ 3 በግልፅ ይደነግጋል፡፡
አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ተመዝግበው ለዓመታት ሲንቀሳቀስ የቆየ ማህበር ወይም የበጎ አድራጎት ድርጅት በአዋጅ ቁጥር 621/2001 አንቀጽ 111 አንቀጽ 2 እና በደንብ ቁጥር 168/2002 አንቀጽ 10 ንኡስ አንቀጽ 2 መሰረት በድጋሚ ሲመዘገብ በንብረትነት ይዞት ሲመዘገብ ስለሚችለውን የገንዘብና የንብረት መጠን የሚገድብ ከአዋጁ አንቀጽ 65 ንዑስ አንቀጽ 3 ጋር ተመሳሳይ ድንጋጌ በአዋጁ አልተካተተም፡፡ ይህም በድጋሚ ምዝገባው ማህበሩ የነበረውን ንብረትና ያጠራቀመውን ገንዘብ ይዞ በድጋሚ ሊመዘገብ እበንደሚችልና ተጠሪ በህግ ያልተደነገገን ገደብ እና ሁኔታ አመልካች በድጋሚ ከመመዝገቡ ከአንድ ቀን በፊት በመጣል የአመልካች ገንዘብ ያገደ መሆኑን ያሳያል፡፡ እንደዚሁም የአዋጁ አንቀጽ 90 እና የደንብ ቁጥር 168/2002 አንቀጽ 18 ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌዎች በዚህ ጉዳይ በጭብጥነት የተያዘውን ጉዳይ ለመወሰን ተጠቃሽና ተፈፃሚ ሊሆኑ የማይችሉና ለጉዳዩ አግባብነት የሌላቸው ድንጋጌዎች ናቸው ብዬ ስለማስብ አብላጫው ድምፅ ተጠሪ እነዚህን ድንጋጌዎች መሰረት በማድረግ አመልካች በድጋሚ ከመመዝገቡ ከአንድ ቀን በፊት የአመልካችን ገንዘብ የማገድም ሆነ ለሌላ ተመሳሳይ ድርጅት የመስጠት ስልጣን እንዳለው በመተንተን በሰጠው የህግ ትርጉም አልተስማማሁበትም፡፡
6. ተጠሪ ካገደው አመልካች ካጠራቀመው ገንዘብ ውስጥ አመልካች አዋጅ ቁጥር 621/2001 ከመውጣቱ ማለትም ከየካቲት 6 ቀን 2001 ዓ.ም በፊት ያሰባሰበው ገንዘብ እንደሚገኝበት በግራ ቀኙ ክርክር በከፍተኛው ፍ/ቤትና በአብላጫው ድምፅ ውሳኔ ተገልጿል፡፡ ይህም ተጠሪ አመልካች አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ሥራ ላይ በነበረው የፍታብሔር ህግ ድንጋጌዎች መሰረት በማድረግ ያገኘውን ገንዘብ ወደኋላ በመሄድ ያገደና የአዋጅ አንቀጽ 111 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን መሰረታዊ መርህ የሚጥስ ተግባር ነው ብዬ አስባለሁ፡፡ በመሰረቱ በአዋጁ የኢትጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ከካፒታላቸው አስር በመቶ በላይ ከውጭ ምንጭ እንዳይጠቁሙ ገደብ የተደረገበት ዋንኛ ምክንያት የኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች የተሰጣቸው የችሮታ ጊዜ ከማለቁ በፊትና አዋጁ ከመውጣት በፊት ያጠራቀሙትን ገንዘብ ለመሰረታዊ ዓላማቸው ማሳኪያ እንዳያውሉ ለመከልከል አይደለም የሚል ሀሳብ አለኝ፡፡ በአዋጁ በውጭ

ገንዘብ ድጋፍ ላይ የተጣለው ገደብ ዋና ዓላማው ኢትዮጵያዊ በጎ አድራጎት ድርጅቶች በውጭ ድጋፍ ላይ መንጠልጠላቸው አላማቸውን በራሳቸው አቋምና ገቢ ለማሳካት ጥረት እንዳያደርጉ የሚያደርግና አንድ አንድ ጊዜም የገንዘብ ድጋፍ ለማግኘት በለጋሽ ወገኖች የሚቀመጡ ምክንያታዊ ያልሆኑ ቅድመ ሁኔታዎችን ለመቀበል የሚገደብበትና ለብሔራዊ አገራዊ ጥቅም እርባና የሌላቸው ነገርግን ለጋሾች እንዲፈፅሙ የሚፈልጓቸው ተግባራት እንዲፈፅሙ የሚገደዱበትን ሁኔታ ለመከላከልና ለማስወገድ በማሰብ ነው፡፡ አመልካች ለጽ/ቤት መግቢያነት ያጠራቀመውን ገንዘብ መጠቀሙ ወደፊት በራሱ አቅም ዓላማውን ለማሳካት የሚያደርገውን እንቅስቃሴ ከሚደግፈው በስተቀር አዋጁ ከመውጣቱ በፊትና አመልካች በድጋሚ ከመመዝገቡ በፊት የውጭ የገንዘብ ድጋፍ ያደረጉለት ለጋሾች ሚጣልበት አስፈላጊ ቅድመሁኔታ ቢኖር ቅድመ ሁኔታውን እንዲቀበል የሚያስገድደው አይደለም የሚል እምነት አለኝ፡፡ ስለዚህ አመልካች በድጋሚ ምዝገባ በፊት የተጠራቀመውን ገንዘብ ለጽ/ቤት መግዣነት መጠቀሙ የአዋጅ ቁጥር 621/2001 መሰረታዊ ዓላማ የሚጥስ እንደሆነ በማድረግ ተጠሪ የሚያቀርበው ክርክር የህግ መሰረትና ድጋፍ የሌለው ነው የሚል ሀሳብ አለኝ፡፡

ከላይ ከተራ ቁጥር 1 እስከ ተራ ቁጥር 6 በገለፅኳቸው ምክንያቶች አብላጫው ድምፅ ተጠሪ አመልካች አዋጁ ከመውጣቱ በፊትና ከወጣ በኋላ ከውጭ ያሰባሰበውን ገንዘብ ማገዱ ህግን መሰረት ያደረገ ነው በማለት የሰጠው የህግ ትርጉምና ውሳኔ ባለመስማማት በሀሳብ ተለይቻለሁ፡፡

የማይነበብ የአንድ ዳኛ ፊርማ አለበት

ት/ዘ